

42. ročník

Číslo

4 / 2016-2017

Poučné přednášky o životě dravců a sov pravidelně pořádá zkušený chovatel pan Milan Zaleš. Povídání doprovází praktickými ukázkami jejich výcviku a létání, jak jsme se mohli přesvědčit v pondělí **3. října**, kdy naši školu navštívil.

Přednáška se již tradičně konala v tělocvičně, kde je dostatek prostoru k usazení tříd i k předvádění ukázek. Mohli jsme si tak zblízka prohlédnout například orla mořského, poštolku a dvě sovy. Viděli jsme také vajíčka ptáků i kostru krahujce. Své letové schopnosti nám předvedla sova. Program byl velice zajímavý a mně se moc líbil.

Eliška Kudráčová, VI. třída

$9 \times 1 =$	0	9
$9 \times 2 =$	1	8
$9 \times 3 =$	2	7
$9 \times 4 =$	3	6
$9 \times 5 =$	4	5
$9 \times 6 =$	5	4
$9 \times 7 =$	6	3
$9 \times 8 =$	7	2
$9 \times 9 =$	8	1
$9 \times 10 =$	9	0

OTÁZKY

A ODPOVĚDI

MŮŽE SE ČLOVĚK OTRÁVIT ČISTOU VODOU?

Může, ale je to hodně nepravděpodobné. Nejvíce ohroženi jsou lidé, kteří provozují fyzicky mimořádně náročné sporty, jako je třeba triatlon nebo maratonský běh – ti totiž za hodinu vypotí až litr potu, který obsahuje kolem dvou gramů sodíku. Když pijí jen čistou vodou s minimálním obsahem minerálů, může jim v krvi hladina sodíku, jenž je nezbytný pro normální fungování nervové soustavy, nebezpečně klesnout. Pak jim skutečně hrozí „otrava vodou“ neboli hyponatremie.

JAK VYPADÁ PLAMEN VE STAVU BEZTÍŽE?

Typický plamen vznikající například při hoření svíčky stoupá vzhůru, protože zplodiny hoření jsou horké, a tedy lehčí než okolní vzduch. Tím zároveň uvolňují místo pro další přísun kyslíku, který plamen živí. Pokud se svíčka zapálí ve stavu beztíže, horké zplodiny utvoří kolem hořícího knotu kouli, která zamezí přístupu kyslíku k místu hoření, a plamen proto zase zhasne.

SOUTĚŽ O NEJAKTIVNĚJŠÍHO SPORTOVCE VYTRVALOSTNÍ BĚH

KATEGORIE: 2007 A MLADŠÍ

JMÉNO	VÝKON [minuty]	MÍSTO	BODY
František Kőszeghy	5:25	1.	3
Lukáš Kougl	6:16	2.	2
Anna Kudráčová	5:43	1.	4
Tereza Procházková	6:01	2.	3
Anna Herčíková	6:25	3.	2
Adéla Čóková	6:40	4.	1

KATEGORIE: 2006 – 2005

JMÉNO	VÝKON [minuty]	MÍSTO	BODY
Roman Bešík	4:26	1.	4
Matěj Mour	5:08	2.	3
Zbyněk Hudček	5:23	3.	2
Matyáš Finta	7:04	4.	1
Denis Daniel	7:05	5.	1
Jaroslav Ciesarik	7:07	6.	1
Eliška Kudráčová	5:43	1.	4
Kristýna Rampasová	6:20	2.	3
Eliška Janecká	7:35	3.	2

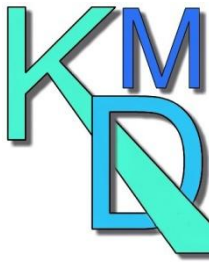
KATEGORIE: 2004 – 2003

JMÉNO	VÝKON [minuty]	MÍSTO	BODY
Veronika Doležalová	6:07	1.	2

KATEGORIE: 2002 A STARŠÍ

JMÉNO	VÝKON [minuty]	MÍSTO	BODY
Jakub Rampas	4:29	1.	4
Dan Braun	4:30	2.	3
Pavel Sunkovský	4:41	3.	2
Jan Drábek	5:02	4.	1
Kateřina Dohnalová	6:07	1.	2

Pomocnice: Kristýna Janecká

ZÁJEZD DO Kladna a Lidic

Městské divadlo Kladno nám na objednání připravilo na čtvrtek **6. října 2016** divadelní hru amerického spisovatele židovského původu, nositele Nobelovy ceny za literaturu, Isaaca Singera „Jentl“.

Autor velmi často čerpal náměty ze svého okolí a tento působivý příběh se rovněž odehrával v židovském prostředí. Dívka Jentl se proti všem pravidlům komunity vzdělávala u svého otce. Odmítala všechny nabídky k sňatku a toužila dále studovat. To se jí podařilo, když osiřela. Převlékla se za chlapce a odjela si splnit své sny. Život mezi mladými muži se jí velmi zamlouval, sama se cítila být mužem ve špatném těle, avšak jen do okamžiku, než se zamotala do vztahů svého kamaráda a jeho nevěsty. Aby se události mohly naplnit, musela přiznat pravdu a uprchnout. Hlavní hrdinové své štěstí našli, Jentl si splnila pouze své studijní sny, osobního štěstí nedošla, obětovala je přátelům a studiu.

pohybovaly (věž se narovnávala, most se zvedal...).

Po krátké polední pauze jsme odjeli do Památníku Lidice, kde nás čekaly dvě prohlídky, nejdříve uvnitř budovy expozice věnovaná událostem a vzpomínkám na osudný den, poté venku po pietním území prohlídka zbytků vesnice a sousoší s dětmi. Ačkoliv byla zima a chvílemi i pršelo, byly sdělované informace tak ohromující, že ti, kteří prohlídku sledovali, chlad ani nevnímali. Bohužel nám prohlídku kazilo chování některých starších žáků (resp. žákyň).

Cesta domů pak už proběhla bez větších komplikací.

Mgr. Eva Konířová

PROJEKT 72 HODIN

Pomáhám, protože chci. Právě takto zněl slogan letošního projektu 72 hodin, kterého jsem se zúčastnil spolu s dalšími dobrovolníky ve čtvrtek **13. října**. Cílem projektu tradičně bývá udělat něco prospěšného pro své okolí, a tím vlastně i pro sebe.

Začalo se v 15:10 na školní zahradě. Po úvodním slově jsme se rozdělili. Já jsem byl ve skupině s Matějem Louženským a Markétou Laubrovou. Ostříhali jsme keř u rybníčku a také vrbu. Dalo nám to docela zabrat, protože těch větviček bylo opravdu hodně. Ruku k dílu přiložili i moji dva spolužáci Dominik Lekeš a Honza Blaho. Spolu s dalšími účastníky odvedli rovněž velký kus práce.

Projekt skončil kolem 17. hodiny. Já jsem si ho docela užil (kdo by ze sebe neměl radost, když nějakým způsobem pomohl přírodě) a myslím, že ostatní také. Už se těším na další ročník!

Napsal Tomáš Tran, VII. třída

RADY HOUBAŘŮM

Inspirováno:

http://www.ireceptar.cz/vareni-a-recepty/houby/desatero-dobreho-houbare/#utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=nws-03-10-2016

Jsme sice národem houbařů, případů otrav je však každoročně mnoho. Jak houbu bezpečně určit, přepravit a připravit? A co dalšího by měl skutečný houbař vědět?

1) Bezpečné určování podle více znaků

Správné určení houby je možné pouze podle více znaků. Zvláště barva je velice proměnlivá. Chutí se můžeme řídit jen u holubinek a ryzců (v tomto případě druh, který po ochutnání nepálí, je jedlý). Určujeme-li houbu podle atlasu, řídíme se zásadně jejím popisem, protože obrazy v atlasech nemohou vystihnout celou proměnlivost druhu.

2) Sbíráme jen ty druhy, které bezpečně známe

Dodržování této zásady nás uchrání od mnoha nepříjemností. Největší nebezpečí představují lupenate houby, mezi nimiž jsou všechny nejjedovatější druhy. Pokud si nejsme jisti svým určením, houbu nesbíráme.

3) Je třeba znát nejdůležitější jedovaté houby a jedovaté dvojníky jedlých hub

Každý praktický houbař by měl bezpečně poznat naše nejjedovatější houby: muchomůrku zelenou, m. jízlivou, m. tygrovanou, vláknici začervenalou (Patouillardovu), pavučince plyšového, závojenku olovovou a čechratku podvinutou.

4) Při sběru neodřezáváme houby od země

Nejde ani tak o poškození podhoubí (houby, které nikdo nesebere, se stejně rozloží), jako spíš o nechtěné odstranění důležitých znaků pro určení druhu.

5) K jídlu sbíráme pouze mladší a zdravé plodnice hub

Přestálé nebo promočené plodnice snadno podléhají rozkladu a mohou způsobit značné zdravotní obtíže. Velmi náchylnou houbou je například známý hřib žlutomasý (babka), který se z tohoto důvodu nesmí prodávat na trzích. Nesbíráme ani příliš mladé plodnice hub. Nemají ještě vyvinuty všechny znaky, čímž se značně zvyšuje nebezpečí záměny.

6) Volíme vhodný obal pro sbírané houby

Nejvhodnějším obalem je košík nebo vzdušná kabelka. Naprosto nevhodné jsou igelitové tašky. V nich se houby velice rychle zapaří a mohou pak způsobit i poměrně silnou otravu.

7) Houby čistíme už v lese, ušetříme si tím práci doma

Zvláště houby se slizkým kloboukem je dobré oloupat již v lese. Sliz z pokožky klobouku totiž dokonale znečistí všechny další druhy. Výjimku tvoří houby, které chceme doma určit, nebo je donést do houbařské poradny.

8) Při prvních příznacích zdravotních obtíží ihned vyhledáme lékařskou pomoc

Včasně zjištěná otrava je vyléčitelná. Její průběh závisí do značné míry na zdravotním stavu postiženého. Zvláště citliví jsou staří lidé, děti a lidé s chorobami vnitřních orgánů.

9) V lese se chováme ohleduplně a tiše

Jenom tak uvidíme kromě hub a rostlin i jeho další obyvatele.

KVÍZ - CO VÍTE O MĚRNÝCH JEDNOTKÁCH?

Časopis Reader's digest je sice malý formátem, avšak velký pestrostí svých článků. V letošním srpnovém čísle položil čtenářům devět otázek (z důvodu místa jich uvádíme pouze osm) na téma: CO VÍTE O MĚRNÝCH JEDNOTKÁCH? Protože má toto téma se školou hodně společného, přichází s ním nyní také Jeseníček.

Pod každou otázkou je uvedena správná odpověď. Než si ji však přečtete, pokuste se vybrat jednu ze tří možností uváděných vpravo. Proto doporučujeme překrýt si spodní text papírem, který můžete posouvat a správné odpovědi postupně odkrývat. Jak budete úspěšní?

1) Kilogram je jediná jednotka mezinárodní měrové soustavy **SI**, která je definována čistě jen fyzickým předmětem. Ten se nazývá **mezinárodní prototyp kilogramu** a od roku 1889 je uchováván v Mezinárodním úřadě pro míry a váhy v Sévres u Paříže. Je tu ale jeden zádrhel. V čem spočívá?

- a) Ukázalo se, že hmotnost prototypu je proměnlivá.
- b) Egypt, odkud prototyp pochází, žádá jeho navrácení.
- c) Prototyp je zhotovený z radioaktivního materiálu, a lze ho tedy používat jen za přísných bezpečnostních opatření.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: 1a)

Proměnlivá hmotnost prototypu kilogramu souvisí částečně také se skutečností, že kovový váleček na sebe stále nabaluje další a další volné atomy, i když ty se dají odstranit pečlivým očištěním. Tento váleček je vyroben z neradioaktivní slitiny platiny (90 %) a iridia (10 %).

2) Dějiny měr a vah jsou také dějinami chyb měření. Ukázalo se, že standardní metrová tyč (tzv. etalon) vyrobená v roce 1799 je o 0,2 milimetru kratší! Jak definujeme metr dnes?

- a) Jako jednu čtyřicetimiliontinu obvodu Země.
- b) Jako délku kyvadla, které se zhoupne sem a tam za dvě sekundy.
- c) Jako vzdálenost, kterou světlo urazí ve vakuu za $\frac{1}{299\,792\,458}$ sekundy.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: 2c)

Nejmodernější definice metru se odvíjí od rychlosti světla ve vakuu. Standardní metrová tyč, která byla, jak se později ukázalo, příliš krátká, byla odvozena od zemského obvodu. Použití kyvadla k definování metru navrhl již v roce 1668 opat Jean Picard.

3) Jsou přestupné roky, a jsou i přestupné sekundy. Všichni vědí, že každý čtvrtý rok je přestupný. Jak často ale musíme přidávat přestupnou sekundu?

- a) Každé tři měsíce.
- b) V nepravidelných intervalech.
- c) Každého 5,5 roku.

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: 3b)

O tom, kdy se bude zavádět přestupná sekunda, rozhoduje Mezinárodní úřad pro rotaci Země IERS. Přestupné sekundy korigují rozdíl mezi nepravidelnou zemskou rotací a časovým standardem UTC. Jen za poslední desetiletí se přestupná sekunda zaváděla hned čtyřikrát.

4) Všude na světě ráno co ráno vyjde slunce. Ne však ve stejnou dobu. Kolik hodin je například v indickém Dillí, když vás v 6 ⁰⁰ probudí budík v Praze?	a) 10 ⁰⁰ b) 10 ¹⁵ c) 10 ³⁰
--	---

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: 4c)

Přes svou velkou rozlohu spadá celá Indie do jednoho časového pásma, které je oproti středoevropskému času „napřed“ o 4,5 hodiny v zimním čase a o 3,5 hodiny v letním čase.

5) Teorie relativity praví, že žádná energie ani signál nemůžou cestovat rychleji než světlo ve vakuu. Ve vzduchu se ale světlo šíří pomaleji. O kolik?	a) O 0,03 % b) O 0,3 % c) O 3 %
---	---------------------------------------

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: 5a)

Vzduchem světlo cestuje jen o nepatrný zlomek pomaleji než 299 792 458 metrů za sekundu, což je jeho rychlost ve vakuu. V obou případech lze pro snazší zapamatování tuto rychlost zaokrouhlit na snadno zapamatovatelných 300 000 kilometrů za sekundu.

6) Při cestách do ciziny je praktické znát místní objemové jednotky pro nápoje. Co musí tatínek chtít, pokud si chce v anglické restauraci objednat půllitr anglického ležáku?	a) dram b) pintu c) quart
--	---------------------------------

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: 7b)

Půllitru je nejbližší pinta, tedy 568,26 mililitru. Quart je ekvivalent dvou pint a dram se svými necelými čtyřmi mililitry se hodí spíš pro milovníky whisky.

7) Loket se coby míra užívá už od starověku a významnou délkovou jednotkou byl až do 19. století, zejména pro krejčí a švadleny. Jakou délku tato míra původně označovala?	a) Vzdálenost mezi loktem a špičkou nataženého prostředníku dospělého muže. b) Délku předloktí dospělého muže. c) Vzdálenost od ramene k loketní jamce dospělého muže.
--	--

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: 8a)

Míra zvaná loket byla někdy odvozována od délky předloktí, častěji se ale připočítávala délka dlaně až po špičku prostředníku. Ostatně rozkolísaná definice byla jedním z důvodů, proč už se loket nepoužívá. Lidé jsou prostě různí.

8) Ještě dnes obvykle udáváme výkon automobilového motoru v koňských silách neboli hp . Jedna koňská síla odpovídá výkonu při zvednutí přibližně 75 kilogramů do výšky 1 metru za 1 sekundu. Kdo jako první koňskou sílu zavedl?	a) James P. Joule b) Isaac Newton c) James Watt
---	---

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: 9c)

Koňskou sílu původně zavedl James Watt. Podle Joulea je nazvána jednotka SI pro práci a energii. Newtonovo jméno bylo zase přiřazeno k jednotce síly.

ČTENÁŘSKÁ SOUTĚŽ JESENÍČKU

ŘEŠENÍ HÁDANEK Z ČÍSLA 3/2016-2017:

1.- OSMISMĚRKA

... zemi malý důlek ...

2.- ROZDÍL

1/ POLEDNÍK = Nejkratší spojnice severního a jižního pólu, vedoucí po povrchu Země
POLEDNICE = Mytologická ženská bytost, která se zjevuje v poledne

2/ BIOGRAF = Kino
BIOGRAFIE = Životopis

3/ PATRON = Ochránce
PATRONA = Nábojnice

4/ ROVNÍK = Nejdelší zeměpisná rovnoběžka
ROVNICE = Algebraický zápis rovnosti dvou výrazů

5/ TABLET = Přenosný počítač s dotykovou obrazovkou ve tvaru desky
TABLETA = Pilulka

6/ BERAN = Samec ovce
BERANICE = Zimní kožešinová čepice

7/ JALOVEC = Jehličnatý keř nebo strom
JALOVICE = Samice skotu

8/ OBĚŽNÍK = Kolující písemné sdělení
OBĚŽNICE = Planeta

9/ RUČNÍK = Osuška
RUČNICE = Puška

10/ ZIMNÍK = Teplý kabát
ZIMNICE = Třes zimou

3.- ČTVERCOVKA

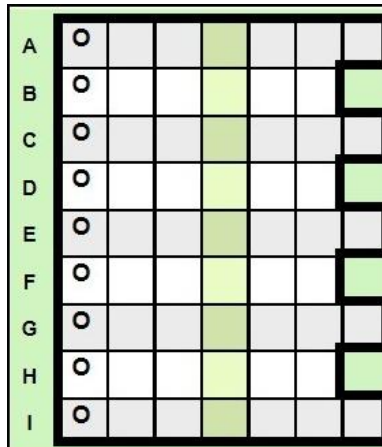
	1	2	3	4	5
1	T	O	P	O	L
2	O	L	I	V	A
3	P	I	L	O	T
4	O	V	O	C	E
5	L	A	T	E	X

SOUTĚŽNÍ KUPON JESENÍČKU

JMÉNO

TŘÍDA

POLEDNÍK
ROVNÍK
BIOGRAF
PATRON
TABLET
BERAN
JALOVEC
OBĚŽNÍK
RUČNÍK
ZIMNÍK

Vodorovně:

- A – Pečení (buřtů).
 - B – Nebe.
 - C – Opičí kluci.
 - D – Chlapecké jméno (svátek má 27. 8.).
 - E – Okousaný jádřinec jablka.
 - F – Opravení.
 - G – Zabráni cizího státu.
 - H – Malý ocas.
 - I – Obtiskovací obrázky.
- svisle – TAJENKA.

1

Když se venku „čerti žení“ a z oblohy „padají trakaře“, v Anglii říkají, že padají ... (tajenka).

2 PERNEROVA HÁDANKA

Inspektora Perneru pozvali přátelé k sobě na večírek. Uprostřed zábavy se utvořila kolem inspektora skupina lidí, kteří se dožadovali nějakého příběhu z jeho bohaté detektivní praxe. Inspektor dlouho odmítal, ale když se k nim přidala i krásná hostitelka paní Jonesová, začal vyprávět.

„Povím vám příběh, který se stal asi před třemi lety, a můžete vyzkoušet svůj důvtip. Představte si: Jednou šel novomanželský pár po ulici a žena uviděla nějakého neznámého muže, jak nastupuje do auta. Řekla, že tento muž je zloděj. Manžel přisvědčil a zavolal policii. A on to zloděj doopravdy byl. Přitom ten muž nedělal vůbec nic podezřelého. Viděli věc, kterou ukradl, ale to viděl každý a nikoho nic nenapadlo. To, co ukradl, má u nás mnoho lidí. Dotyčný se kradenou věc nesnažil prodat. Ta věc přitom byla velká, nevešla se do kapsy a zloděj ji ani neměl v ruce. Navíc se v něčem shodovala s tím, co měli manželé, ale z velké části se lišila,“ ukončil inspektor hádanku.

„Teď zkuste říct svůj názor a uhádnout, co zloděj ukradl.“

Nikdo však hádanku ani po dlouhé době neuhodl a inspektor musel správnou odpověď prozradit sám.

Co zloděj ukradl?

Čerpáno z knihy *Kriminální případy pro detektivy začátečníky* od autorské dvojice Luděk Brožek a Jan Drahorád.

